

Käräjäoikeuden menettely tietopyynnön käsittelyssä

KANTELU

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 26.11.2024 osoittamassaan kantelussa Kainuun käräjäoikeuden menettelyä. Kantelija on toimittaja ja kertoo tehneensä käräjäoikeuden uutismedian oikeusasioita käsitteleville toimittajille lähettämien juttulistojen perusteella tietystä rikosasiasta yksilöidyn tietopyynnön käräjäoikeuden kärjäsihteerille 19.8.2024. Tietopyyntö on koskenut rikosasian haastehakemusta ja siitä annettavaa tuomiota. Kantelija on kertonut, ettei hän saanut kärjäsihteeriltä vastausta ja tiedustelleensa asiasta kahteen otteeseen uudelleen kärjäsihteeriltä ja käräjäoikeuden kirjaamosta. Kantelijan mukaan käräjäoikeus ei ole kantelun tekemisen ajankohtaan mennessä vastannut hänen tietopyyntönsä tai sitä koskeviin tiedusteluihinsa.

SELVITYS

Kainuun käräjäoikeuden laamanni on 24.2.2025 antanut asiassa pyytämäni selvityksen. Sen mukaan kantelijan tietopyynnön kohteena olevat haastehakemukset ovat tulleet julkisiksi asian käsittelyssä eli käräjäoikeuden istunnossa 14.8.2024. Asiaa on käsitelty 14.-15.8. ja 20.8.2024.

Asian käsittelyssä toiminut kärjäsihteerini on antanut laamannille selvityksen asiasta suullisesti. Hän on kertonut laamannille, ettei hän ole saanut kantelijan 19.8.2024 päivättyä sähköpostia, jolla hän oli pyytänyt asian haastehakemuksen ja tuomion, tai jos hän oli sen saanut, sitä ei enää löydy hänen sähköposteistaan. Kärjäsihteerini ei selvityksensä mukaan ole saanut myöskään kantelijan 11.9.2024 päivättyä sähköpostia, tai sitä ei ainakaan enää löydy hänen sähköpostistaan. Kantelijan Kainuun käräjäoikeuden kirjaamoon 24.9.2024 toimittama sähköposti on välitetty kärjäsihteerille ja hän on kertonut saaneensa kyseisen viestin. Kärjäsihteerini on myöntänyt, ettei hän ollut vastannut viestiin ja on inhimillisen erehdyksen vuoksi jättänyt reagoimatta viestiin.

Laamannin arvion mukaan on mahdollista, että kantelijan ensimmäiset sähköpostit eivät ole saapuneet kärjäsihteerille nähtäväksi mihinkään sähköpostin kansioon ja ilman erillistä ilmoitusta vastaanottajalle. Kyse on laamannin käsityksen mukaan estyneiden viestien kohdalla mahdollisesti siitä, että kärjäoikeuksille lähetettyjä viestejä on estetty roskapostina eikä niistä tule erikseen ilmoitusta vastaanottajalle. Laamanni on kertonut tehneensä valtion ICT-tuelle pyynnön selvittää, olivatko kantelijan sähköpostiviestit saapuneet kärjäsihteerille. Valtori ei kuitenkaan ole pystynyt sitä selvittämään, koska viestien lähettämisestä oli jo kulunut kauan.

Laamannin mukaan kantelijan pyytämät asiakirjat, haastehakemukset ja vastaukset ovat olleet kantelijan niitä pyytäessä julkisia. Asiassa on annettu tuomio 26.9.2024 ja myös se on ollut julkinen ja siten toimitettavissa kantelijalle tuomion antopäivänä.

Laamannin selvityksen mukaan asiassa on kyse kärjäsihteerin inhimillisestä erehdyksestä eikä tahallisesta menettelystä. Laamannin mukaan kärjäsihteerille on selvää, miten oikeudenkäyntiasiakirjat tulevat julkisiksi ja miten tietopyyntöihin tulee säännösten mukaan vastata.

Kärjäsihteerä on 9.1.2025 toimittanut kantelijalle hänen pyytämänsä rikosasian tuomion.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan, viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Julkisuuslain 14 §:n mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei 15 §:n 3 momentissa tai muualla laissa toisin säädetä. Tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 1 §:n mukaan, oikeudenkäynti ja oikeudenkäyntiasiakirjat ovat julkisia, jollei kyseisessä tai muussa laissa toisin säädetä.

Lain 8 §:n mukaan, jollei laissa säädetä tai sen nojalla määrätä oikeudenkäyntiasiakirjan salassapidosta, oikeudenkäyntiasiakirja tulee julkiseksi, kun tuomioistuimelle on toimitettu oikeudenkäyntiasiakirja muussa kuin 2 kohdassa tarkoitetussa rikosasiassa asiaa ensimmäisessä oikeusasteessa käsiteltäessä, kun asia on ollut esillä suullisessa käsittelyssä tai, jos asiassa ei toimiteta suullista käsittelyä, kun annetaan ratkaisu pääasiassa. Tuomioistuimen ratkaisun sisältävä oikeudenkäyntiasiakirja tulee julkiseksi, kun se on annettu tai kun se on asianosaisen saatavissa.

Arviointi

Selvittämättä jää, onko kärjäsihteeri saanut kantelijan kahta ensimmäistä sähköpostia. Hän on kuitenkin saanut kantelijan 24.9.2024 kärjäoikeuden kirjaamolle tekemän tietopyynnön, joka on välitettyä viestinä ilmeisesti sisältänyt kärjäsihteerille aikaisemmin lähetetyt tietopyynnot asiassa. Kärjäsihteeri ei ole vastannut kantelijalle tähän viestiin.

Kärjäsihteeri ei ole käsitellyt tietopyyntöä julkisuuslain säätämässä määräajassa eikä vastannut kantelijan asiaa koskeviin tiedusteluihin. Hän on siten laiminlyönyt käsitellä kantelijan tietopyynnön julkisuuslain mukaisesti eikä noudattanut hallintolaissa säädettyä neuvontavelvoitetta. Kärjäsihteeri on kuitenkin, ilmeisesti tekemäni selvityspyynnöni jälkeen, toimittanut tietopyynnön kohteena olleen rikosasian tuomion kantelijalle.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Kainuun kärjäoikeuden kärjäsihteerin huomiota huolellisuuteen julkisuuslain tietopyynnön käsittelyä koskevien säännösten sekä hallintolain neuvontavelvoitteen noudattamisessa.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijä

Maarit Pimiä